

Kristendomen kom till Sverige före vikingatiden

Ny arkeologisk forskning utmanar bilden av Nordens tidiga historia

Publicerad: 2008-05-15 06:00

Sverige började bli kristet redan på 500-talet, alltså nästan 500 år tidigare än forskningen hittills trott. Det visar ny forskning som gjorts vid Högskolan i Kalmar och som utmanar etablerade sanningar inom arkeologin.

Genom att sammanställa och omvärdera tidigare fynd har professor Ulf Näsman tillsammans med fil dr Charlotte Fabech kommit fram till de närmast revolutionerande slutsatserna. Arkeologer har länge ansett att den kulturella utvecklingen i Norden tog fart under vikingatiden. Anledningen har förmodligen varit att det finns en större rikedom av källor att tillgå från den tiden och att man kopplat samman utvecklingen med missionens framfart i området på 900- och 1000-talen. Men uppfattningen är felaktig, enligt Ulf Näsman, professor i arkeologi vid Högskolan i Kalmar. – Det vi argumenterar för är att man ska omtolka de gamla fynden och se tiden före missionstiden i ett annat ljus. Från 300-talet och framåt hittar vi föremål med symboler som visar att man måste ha pratat och umgåtts med människor som var kristna. I Bohuslän har man hittat ett litet bokformat hänge i guld. Det är ett gammalt fynd, men det bör tas mer allvarligt. De små bokformiga hängena är en symbol för bibeln. På den här tiden är en bok alltid en bibel, säger han.

Kontakter med Europa

Tiden före vikingatiden var alltså inte så mörk och primitiv som man tidigare trott. Människor reste, levde i organiserade samhällen, krigade och handlade med andra länder. De båda arkeologerna har funnit att skandinaverna hade en nära kontakt med det kristna Europa, som gick bortom handelskontakter. De måste ha influerats av sydeuropéernas idéer, religion och syn på världen, menar Ulf Näsman. – Vi ser väldigt täta förbindelser från Skandinavien till de områden av Europa som var kristna, först Romariket. De stora förändringar som kristendomen medförde i de regionerna kan man inte ha varit okunnig inför häruppe. Vi har hittat föremål med symboler som visar att man måste ha pratat och umgåtts med kristna människor, säger han.

Influerad av kristendom

En annan föreställning som Näsman slår hål på är den att Sverige varit befolkat av människor med hednisk tro fram till missionens början på 900- och 1000-talen. Ulf Näsman menar att den fornnordiska religionen influerats av olika typer av kristendom långt tidigare. – Utvecklingen har pågått under längre tid än man trott och kristendomen har haft effekt här också. Den fornnordiska religionen var inte så hednisk som man tror. Den var en blandprodukt. Vissa forskare menar till exempel att Baldur skulle kunna vara en kristusfigur. – Arkeologiskt material som kommit till senaste åren visar att järnålderssamhället var mer avancerat än man trodde. I Uppåkra utanför Lund har man grävt ut ett hedniskt tempel som vi tror inte kan vara opåverkat av kristna tempel och romerska basilikor, säger han. Fynden påverkar inte bara den svenska historiesynen, utan även litteratur- och religionshistorien. Religionsvetarna har anledning att revidera synen på den förkristna religionen, enligt Ulf Näsman. – Tidigare har man daterat alla texter med kristna motiv, böner eller formler som medeltid, men kanske är de lika gamla som andra, men påverkade av kristendomen, säger han.

Ny syn på Ansgar

Dessutom påverkar rönen synen på den tidiga missionen i Sverige och på det land dess pionjär Ansgar mötte när han reste till Norden. – Att Ansgar tar sig till Danmark och Sverige är möjligt, eftersom Norden nått en organisationsnivå som gör att de kan ta till sig missionen. Marken är så att säga förberedd. Man kan inte likna

Ansgars situation med den tidiga europeiska missionen i till exempel Kongo. Han kommer till ett samhälle som inte är helt okunnig om världen omkring, säger Ulf Näsman.

"Det är spännande"

Responserna på arkeologernas forskning har sett olika ut. Hos vissa forskare har resultaten väckt vanda, eftersom det har varit praktiskt att ha den historiska uppdelning man haft förut. –Forskningsgränserna luckras upp och väcker bekymmer hos somliga. Andra tycker att det är spännande, säger Ulf Näsman. Ulf Näsman och Charlotte Fabechs forskningsprojekt "Mellan svear och daner" kommer att sammanställas i bokform och vara klar nästa år.